

Wzrost zapotrzebowania na żywność ekologiczną, potrzeby ochrony środowiska, rozwój rolnictwa oraz zobowiązania przedakcesyjne Polski spowodowały ujęcie problematyki rolnictwa ekologicznego w ramy prawne.

16 marca 2001 r. uchwalono ustawę o rolnictwie ekologicznym. Była ona zgodna z ówczesnie obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej i obowiązywała do 1 maja 2004 r. Obecnie obowiązuje ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym, której zapisy odwołują się bezpośrednio do rozporządzeń Rady i Komisji Europejskiej.

Najbardziej istotne znaczenie dla rolnictwa ekologicznego ma rozporządzenie Rady nr 2092/91/EWG z 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznych produktów rolnych oraz znakowania

dyfikowane genetycznie. Zgodnie z ustawą z 27 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (DzU z 2001 r. nr 76, poz.811) są to organizmy inne niż człowieka, w których materiał genetyczny został zmieniony w sposób nie zachodzący w warunkach naturalnych, wskutek krzyżowania lub naturalnej rekombinacji.

Zasady produkcji ekologicznej na poziomie gospodarstwa przedstawione są w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Muszą być one przestrzegane odpowiednio wcześniej, np. 2 lub 3 lata przed uznaniem produkcji za ekologiczną. Załącznik dotyczy

organizacji kontroli i certyfikacji rolnictwa ekologicznego w warunkach polskich zawiera ustawa.

Kontrola i certyfikacja rolnictwa ekologicznego należy do zadań:

- ministra właściwego do spraw rolnictwa (obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi)-upoważnia on jednostki certyfikujące do kontroli, wydawania i cofania certyfikatów stwierdzających, że gospodarstwo stosuje produkcję ekologiczną;
- Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi

FOT. HILARY KOWALSKI

produktów rolnych i środków spożywczych. Rozporządzenie to od chwili wydania do kwietnia 2004 r. było 34 razy nowelizowane, co świadczy o zainteresowaniu tematyką oraz o jej ważności.

Jak wiele aktów prawa europejskiego jest bardzo obszerne, liczy wraz z ósmioma załącznikami prawie 100 stron. Zakresem rozporządzenia objęte są produkty i przetwory rolne, pasze i zwierzęta gospodarskie, jeżeli mają być oznakowane jako pochodzące z gospodarstwa prowadzącego produkcję metodą ekologiczną. Produkt uważany jest za oznakowany, jeżeli ma odpowiednią etykietę lub reklamowany jest jako wyprodukowany w gospodarstwie ekologicznym. Umieszczanie określeń takich jak „bio” lub „eko” uznawane jest za sugerujące pochodzenie z produkcji ekologicznej.

Rozporządzenie zawiera 25 definicji określających na jego potrzeby takie pojęcia jak „składniki”, „detergenty” czy „produkcja zwierzęca”. Szczegółowo określa zasady produkcji w gospodarstwach ekologicznych. Generalnie nie mogą być w tej produkcji - z wyjątkiem lecznictwa weterynaryjnego - stosowane organizmy zmo-

roślin, produktów roślinnych, zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, owce, kozy i drób) oraz pszczelarstwa. Zasad produkcji jest dużo.

Jako przykłady można wymienić: karmienie zwierząt gospodarskich produktami wytwarzanymi metodami ekologicznymi, wykonywanie uli z materiałów naturalnych, zwalczanie chorób, szkodników i chwastów tylko przez dobór gatunków, płodźmian, ochronę naturalnych wrogów szkodników, mechanicznie i poprzez odchwaszczanie płomieniem. Oczywiście jest, że stosowanie płomienia możliwe jest tylko w razie szczególnej konieczności i zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, np. w odległości nie mniejszej niż 100 m od lasu.

Załącznik 1 określa też m. in. sposoby leczenia weterynaryjnego, urządzania pomieszczeń inwentarskich i transportu produktów. W pozostałych załącznikach określone są też warunki stosowania nawozów i innych środków poprawiających właściwości gleby.

Rozporządzenie określa również systemy kontroli i certyfikacji rolniczej produkcji ekologicznej. Zapisy dotyczące

i przyjmuje zgłoszenia producentów podejmujących działalność w rolnictwie ekologicznym.

Producent przed podjęciem działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego zgłasza ten zamiar jednostce certyfikującej i wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów spożywczych na odpowiednim formularzu.

Certyfikaty zgodności wydane na podstawie przepisów ustawy o rolnictwie ekologicznym z 2001 r. zachowują ważność do końca terminu, na jaki zostały nadane.

Korzystając z delegacji ustawowej (upoważnienia) minister rolnictwa i rozwoju wsi wydał 1 lipca 2004 r. rozporządzenie upoważniające Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach do kwalifikowania nawozów i środków poprawiających właściwości gleby i prowadzenia wykazu tych środków.

Ustawa zawiera też przepisy kame. Wprowadzanie do sprzedaży jako produktów ekologicznych wyrobów nieodpowiadających wymaganiom, niewłaściwe pakowanie, transport czy oznakowanie są wykroczeniami i podlegają karze grzywny.

Rolnicy prowadzący gospodarstwa ekologiczne i zamierzający takie gospodarstwa prowadzić będą musieli zapoznać się z krótko omówionymi w tym artykule przepisami. Szanse polskich gospodarstw w konkurencji na rynku europejskim w tym zakresie są duże. Znajomość i przestrzeganie przepisów znacznie je zwiększają.

Adam Erechemla

ADAM ERECHEMLA

Ekspert w dziedzinie prawa ekologicznego Polskiej Izby Ekologii, doradca w zespole doradców ministra środowiska.